

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Sect. I. Voces singulæ breviter expensæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](#)

dum amarus calix, dum tandem licet dicere, *Consummatum est. Calice dedit nobis Pater, non bibemus illum?* Quidquid calamitatis uspiam aut crucis est, à Deo est. Quamcumque autem Deus imponat crucem, ferenda est. Neque verò tantum hoc onus portandum, sed pendendum & morientum in eo. Ultimus hic actus, posse dicere, *Consummatum est. E cruce in paradisum iter turum est.* Sed vita finem quisque nostrum audiens: *Consummatum est vita tua, completa est labor tuus, voluptas pariter & dolor finiuntur.*

Quā perseverantia consummārunt tot teneræ virgines, puerique medio luxu nati, inter delicias educati, quos forma, opes, amicorum turba, spes honorum maxima ad vitæ licentiam trahebant? Et tamen inter malorum irritamenta, inter tot blandimenta fortuna sterterunt impavidi, nec cervices mundo flexerunt, steterunt opum, honorum, voluptatum contemporaves. Non defuerunt amicorum & parentum indignationes, minæ, contemptus, spoliations, vincula, verbera, mors ipsa: steterunt intericti, inter crudeles carnificum manus, inter forcipes & candentes laminas, inter immittit flagra, belluarum dentes & ungulas, fornaces igneas, sterterunt rideptibus ac modularibus similes. Illis dulce fuit & pati pro Christo, & mori.

Quid nos torpidi, quid simile conanmur? Quia animos erigimus, & amorem nostrum in Christum crucifixum non verbis, sed factis, & insigni constantiā testamur?

Quantum erit illorum gaudium, qui tam brevi cursu feliciter consummato, coronâ se cingi sentient immortali & æternâ? quantum illorum, qui pro fugacissimorum rerum neglectu præmia sibi viderint parata, nullis seculis desitura; pro contemptu opum, omnis æternitas divitias; pro dubiis & fugitivis honoribus, celeste regnum non moritur honoribus perpetuum?

Felices ac beatissimis animæ, quæ in fine vita poterunt cum divino Paulo cantare: *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo reposita est mihi corona iustitiae;* aut cum Christo suo: *CONSUMMATUM EST.* Transiit labor, effugerunt molestiae, dilapsa pericula, advernum nulla memoria, nihil mæroris superest, siccata lacrymæ, præteriorum sudorum & dannorum nullus sensus, detersa lamenta omnia, in manu sunt regna numquam eripienda.

In felices nimium animæ, quæ pro securis fallacia, pro solidis vacillantia, pro plenis inania, pro profuturis noctitura, pro vieturis mortitura, pro æternis momentanea elegerunt, quæ ut suas sibi voluptates, commoda, delicias, honores tuerentur, neglexerunt facili, ut putabant, dispendio æternæ; quarum omne studium, sollicitudo, cura, cogitationes, labor & sudor omnis in perpetuaria ibat. His veniet inexspectata mors finem caduec bonis omnibus allatura. Clamabunt & hi miseri, *Consummatum est, sed sensu animo que planè alio; nec priorum more, sed dolore pleni ob tam celerem & impropositam return hic amatuarum consummationem;* pleni mærore ob honorum, deliciarum, opum, quas vix gustaverunt, tam lacrymabilem fugam. Jamque frustra ingeminarí preces, frustra lamenta, frustra prætendi nobilitatem, eruditio nem, etatem, famam, vires, formam; frustra divitias, dignitates, regna, purpuram, sceptram, frustra favores Principum, cognatorum turbam, amicorum potentiam, jam frustra esse omnia. *CONSUMMATUM EST.* Nunc igitur, quisquis es, in auctore fidei, & Consummatorem JESVM apice. Ut vivas, vince. Delideras transiit & cruce in paradisum? In cruce consumma-

*Reprobi
dolore
pleni cla-
mabunt,
Consumma-
tum est.*

C A P V T VII.

Septima Christi morientis cygnea modula-
tio: *Pater in manus tuas commen-
do spiritum meum.*

H Ebræus dux Gedeon trecentos milites suos, quos divino iussu selegerat, eo impetu immisit in hostem, ut Medianitarum omnes copias fugarint fuderintque. Turma hujus armatura, gladius, vacua lagenæ lampas inclusa, clamor unanimes & tuba. Ita Gedeon, quod liber Judicum testatur, divisit trecentos viros in tres *partes,* & dedit tubas in manibus eorum, lagenasque vacuas, ac lampades in medio lagenarum. Et dixit ad eos: *Quod me videtur facere, hoc facite, ingrediar partem castrorum, & quod fecero, secutimi.*

Dominus JESVS Dux noster, Gedeon verissimus, humanae gentis index desideratissimus, suâ morte Hiericho muros subruit, avernales exercitus omnes debelavit, non ferro, sed ligno. Jamque aeturus animam, clamans voce magnâ, *Pater, ait, in manus tuas commendō spiritum meum.* Hæc Domini fuit suprema in cruce ota. Nam, quod Lucas addit, *Et hac dicens expiravit.* Hoc noster ororis funebre, sed suave carmen, quâ cespimus methodo explanabimus.

S. I. Voces singula breviter expresse.

I Lle ipse, quem dixi, Gedeon noster calo descendit, Christus non pacem sed gladium missurus, adolescenti prodigo ex parte non absimilis. 1. *Dissipavit omnem substan-
tiam suam:* si quidem amore nostri amicos, vestes, fa-
mam, lacrymas, sudorem, sanguinem, vires, vitam, ani-
mam, bona omnia amisit. 2. Cum Judæis, Publicanis, refugi-
Pharisæis, hominibus improbissimis humaniter vixit:
non enim vengat vocare justos, sed peccatores. 3. Cùm an-
num ageret duodecimum, triduo lugebatur ut perdi-
tus, deinde in templo repertus. Iterum sub mortis tem-
pus triduo amissus, in inferis, Patrum limbo invenie-
dus. Si descendero in infernum, ades. Nos ipsos suavitè sub-
inde ite perdamus, ut perdi non possimus: abdamus
nos templo, hoc est, calo aut orco. Celum numinis
templum: *Dominus in templo sancto suo.* Æquè conducit, p. 10. 1.
tarraro quandoque se abdere. Consilium est Psalter:
Defendant in infernum viventes, ne scilicet descendamus p. 10. 1.
mortientes. 4. Ingemiscens prodigos, *Quanti, ait, mer-
cenarii in domo patri mei abundant panibus,* ego autem hi
fame pereo! In cruce Christus dixerit: *Quot Angeli in
domo Patri mei abundant omni voluptate, ego au-
tem hic fame sitiique morior!* 5. Ibo igitur ad Patrem, *Loc. 1.
& dicam ei: Pater, in manus tuas commendō spiritum meum.* p. 10. 1.
Hæc ultima morientis verba, verè acutus in pectore Matris fuerunt gladius, qui & pitorum animos transfigi-
dat. Cùm rebellem filium Absalonem fugeret David
pater, hac ipsa verba pronuntiavit: *In manus tuas cum
mendo spiritum meum.* Non incredibile, quod aliqui cen-
tent, à dicto illo, *Consummatum est.* Christum Psalmotis
gesu inchoato pervenisse ad illa usque verba: *In ma-
nus tuas commendō spiritum meum.* Nos voces singulas fut-
tim expendamus.

I. PATER. Primum hoc & prope ultimum in cuius-
ce verbum fuit. *Pater, dimitté: Pater commando. Affectus
hinc ingens, summa fiducia, Ira in adversis omnibus, &
in ipso mortis accessu suclamandum ad Deum: Tibi
me, Pater, tibi spiritum meum meaque commendo.
Tuam, Pater, gloriam quæsivi, non meam, ex tua vo-
luntate, non mea, feci omnia. Nec acerbissima mors ad
hac obedientiæ me avellit; in hac moriat. Tempus est,
ut revertar ad te, qui in hunc orbem misisti me.*

II. IN MANVS. T. V. A. S. Illas cœli terraque acce-
sum

De Christo resurgentente. Pars III. Caput VII.

427

rum omnium architectonicas artifices manus. Si quod in orbe tutum est asylum, haec manus sunt tuissimum. Gemina Deo manus est, Sapientia & Potentia, seu, Intellectus rerum omnium scientissimus. & voluntas omnipotens. His manibus cælum terramque claudit, his brachia quidquid supra cælum, quidquid infra tartarum est, stringit; his manibus architectum universa, nec ullis indiget instrumentis. Velle in Deo est posse, voluntas Dei est potentia rerum omnium effectrix. Nam, ut Palæstæ canit, omnia quacunque voluit, fecit, in celo & in terra. In paternas manus istas Filius spiritum commendavit.

III. COMENDO. Non ut alii, qui ne damnatur ad inferos, rogant, sed ut obsequientissimus fæli filius amantissimo patri suo commendat. Domo abiturus peregre, amicorum fidelissimo uxorem & liberos, & si quid vel oculus vel anima haberet chatus, commendat: ita Filius Parenti animam velut depositum tradit, quod sibi sciebat brevi restituendum fidelissime. Ulpiano &

Jurisconsultis Depositarius & Commodatarius non possident. Hic caelestis Pater Depositarius commissum sibi depositum non diu detinuit. Cum Psalte regio Petrus id affirmans. Neque, ait, derelictus est in inferno, neque caro ejus vidit corruptionem.

IV. SPIRITVM MEVVM. Non opes & thesauros commando, qui, ubi caput reclinem, non habeo. Non famam & gloriam, que videtur jam omnis extingita; hic pendo ut latro. Non corpus jam jam moritum tumulo inferendum, sed meum spiritum commendando. Christus discipulis pacem, hostibus veniam, latroni paradisum, Matri discipulum, discipulo Matrem, crucifigenibus vestes, sepulchro corpus, Patri spiritum delegavit, ut immortalitatem animi nostræ intelligentia aetè inficeret. Neque vero Patri spiritum ita commendavat, tamquam si esset quod metueret, ut nos, sed celerem rogavit in vitam redditum, & expectatam animi cum corpore coniunctionem. Nos idem longè aliter precamur, & diversa ratione fidei & creatori commendamus animas nostras, neclimus, enim utrum amore an odio digni simus. Christus solutione jam omni explicata. Consummatum est, inquit. Hoc unum superest, mortis iudicio. Pater, in manus tuas commendabo spiritum meum.

Hic morientis clamor, gladius acutus peccatori praepuc materno fuit. Beata vidua Birgitta referens arcanos inter filium & Matrem affatus, Christum hoc modo loquentem facit. Ita tu Mater mea à juventute didicisti sequi voluntatem meam, & relinquere omnem voluntatem tuam pro me. Ideo bene dixisti. Fiat voluntas tua. Tu enim es quasi auctor, pretiosum, quod extenditur & percutitur super duram incedunt, quia tu omnibus tribulationibus percutiebas, & in passione meâ præ certis patiebas. Quia quando cor meum in cruce præ vehementia doloris rumpebatur, cor tuum ex hoc quasi ferro acutissimo vulnerabatur, & libenter scindi permisisti, si fuisset voluntas mea. Verumtamen etiam si opales vitam meam, & potuisse retrahere passioni meæ, tu tamen nolisti, nisi iuxta voluntatem meam. Ideo bene dixisti. Fiat voluntas tua. His illa ejusdem sensus, hujus & huiusmodi adjungenda. Audiens quoque postmodum illam flebilem filii sui vocem, in mortis agone dicens deinde, quod omnia ejus membra obrigerunt, & inclinata jam capite spiritum exhalabat: tunc doloris acerbitas ita cor Virginis suffocavit, quod nullus sui corporis articulus moveri videbatur. Unde non parvum nesciulum in hoc Deus tunc fecisse dignoscitur, cum Virgo Mater tot & tantis doloribus intrinsecus laevata, suum spiritum non emisit, quando tam dilectum filium mundum & cruentatum, vivum & mortuum atque lancea transfixum, omnibus cum deridentibus, inter latrones pendere perspexit: illis pene omni-

A bus, quibus natus extiterat; ab eo fugientibus, & multis eorum à recitatione fidei enomini exorbitantibus. Igitur quemadmodum suus filius super omnes in hoc mundo, viventes amarissimam mortem sustinuit, ita ipsius Mater in sua benedicta anima amarissimos dolores sufferendo portavit.

S. 11. Cur Christus cum clamore valido expiravit, sex causa.

I Ta validus Christi morienti clamor, & Matris, & omnium piorum mente summe affectit. Beato Lu- LUC. cap. 23. cæste, Clamans voce magna Jesus, ait, Pater, in manus tuas commendabo spiritum meum. Et hæc dicens expiravit. vers. 46.
Hujus clamoris causa.

Clamoris hujus causa aliquor expendenda. 1. Christus ad tenebrarum fiuem Christus veluti orator è cru- vo. Ad crucifixum plebem perorans, Ego, inquit, pono animam meam, ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à meis. Potestatem habeo ponendi eam, & potestatu- & Dei Fi- lium in cruce moui.

1. Suam & vivendi & moriendi potestatem testa- ce mori, tus est orbi Servator. Qui jam adest Hierosolymis ad 2. Suam & circumfulsum plebem perorans, Ego, inquit, pono animam vivendi & meam, ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à meis. Potestatem habeo ponendi eam, & potestatu- & Dei Fi- lium habeo iterum sumendi eam.

111. Snam adversus hostes victorian in orbem to- joan. c. 18. rum proclamavit. En noīter Gedeon stans coram judi- cibus magnam partem silvit, cum morte congressarius clamavit, perinde si dixisset. Hic capitalis est hostis vi- meus, hic mihi debellandus. Hostes potentissimi, mors etiorum & infernus. Fortis sicut mors dilectio, dura, sic us in vita. fortis infernus proclama- emulatio. Utique horum hostium jam vicitus est: Christus vicit, & victoriæ morte consignavit, promulga- vers. 6.

IV. Cum clamans expiravit, quid aliud quam hoc ipsum animis nostris intonat: Videte, quod peccata mea verba deduxerint: ad falsos judices, ad columnam cruentam, ad supplici locum, ad funestam crucem, ad mutuatum tumulum, ad ipsos inferos. Summum in orbe malorum omnium seminarium, miseriarium omnium pelagius profundissimum, suppliciorum & penarum omnium infatibile barathrum, peccatum vel unicum.

V. Deus patitur, Christus occiditur, Veritas oppri- s. Ut om- mitur, Vita extinguitur, Salus moritur. Obstupescenda- nes conti- huant ad hojus tragœdia choragus jure clamari, ut undique omnes confluant ad inauditum hoc spectaculum, quale non fuit in orbe umquam, nec erit. Vide & attendite. Acculumus Desiderium Angelorum, delicia gentis humanae, salus omnium nostrum in patibulo expirat.

VI. Fatalis hic clamor fatis edocet, quantus, quam- s. Ut nos que vehemens tam exterior quam interior fuerit Christi edoceret, quam ve- hebens tam Patientis & Morientis dolor. De exteriori illud Hebrei vatis accipiendum: si est dolor sicut dolor Dei. Sed interior, illo non minor erat interior, ob altissimos animi moriorum ex causâ conceptos, quod lycro tam liberis & patribus, tor hominum milia nihilominus fronte in & morientis dolores atternos ignes efflent ruituri.

S. 111. Ejusdem in moriente Christo clamor alio sex causa.

VII. C Lamavit Christus, ut doceret nos in periculis & adversis omnibus, & in ipsa morte ceret nos clamare ad Deum. Nemini innocentia runc ab insidiis in adversis diaboli tuta. Refert Historia Scholastica ex Beda sen. & in ipsa tentia, satanam in levo brachio crucis Christi sublesse morte clavis, b ac vigilissime observasse, num in eo homine mare ad juris aliquid obtinere posset, nec recessisse nebulae Deum.

etiam Christus expiravit. Beatus Lucas certe tripliciter agit. a. His Scho- laf. lib. de gressu Christi memorans tentatum, Et c. consummata, b. In via: sublida, c. His Euang. c. Luc. cap. 4. vers. 13.

N. 4

anque. c. 172. Sal-

Genes
Dei ma-
nus sapien-
tia & Pe-
nitentia.
P. 132. v. 3.

1. Com-
mendo.

Institut. de
Intercess. 5. Posidere
autem.

Actu. c. 2.
v. 1. à Psal-
m. 11. v. 10.
4. Spiritu
meum.

S. Birgitta
1. Bevolut.
1. 10. mibi
p. 16.

Voce
Canticis
psalmi
1. Fons
Mat. 1.27. v.
vers. 10.
1.27. v. 10.

In sermone
Anglico B.
Birgitta,
17. 18. mibi
p. 16.